

CAP. XIV. Pro quo supponat hic Deus, cum de tribus personis dicitur.	644	CAP. II. Sit-ne esse ingenitum proprietas primæ personæ.	714
CAP. XV. De æqualitate et similitudine personarum.	646	CAP. III. An Pater sit principium Deitatis.	717
CAP. XVI. De trium personarum circuminsessione.	649		
LIBER V.			
DE RELATIONIBUS ET NOTIONIBUS.			
CAP. I. Sint-ne in Deo relationes reales.	653	CAP. I. Sit-ne Verbum et Filius eadem persona.	718
CAP. II. Quot sint intra Deum relationes reales.	654	CAP. II. An Filius sit proprie Verbum.	723
CAP. III. De distinctione relationum personalium a personis.	656	CAP. III. Verbum dicatur-ne tantum naturaliter.	726
CAP. IV. De spiratione activa, an realis relatio sit.	657	CAP. IV. An producatur ex cognitione omnium, quæ sunt in Deo.	728
CAP. V. An spiratio sit distincta relatio a personibus.	660	CAP. V. Tractantur quædam dubia.	732
CAP. VI. Quod spiratio sit una simplex relatio.	662	CAP. VI. An Verbum procedat ex cognitione creaturæ.	735
CAP. VII. De numero divinarum relationum.	664	CAP. VII. An procedat ex scientia visionis.	740
CAP. VIII. De comparatione relationum in propriis earum conditionibus.	666	CAP. VIII. Sit-ne Filius vera imago.	743
CAP. IX. An relationes divinæ sint notiones.	669	CAP. IX. Sit-ne solius Patris imago.	746
CAP. X. De numero notionum.	671	CAP. X. An sit sapientia Patris.	749
LIBER VI.			
DE ORIGINIBUS ET ACTIBUS NOTIONALIBUS.			
CAP. I. De comparatione originum ad essentiam, relationes, etc.	674	CAP. I. An Filius sit spirator cum Patre.	753
CAP. II. Satisfit nonnullis difficultatibus.	676	CAP. II. An Spiritus sanctus distingueretur a Verbo sine processione ab illo.	757
CAP. III. Utrum actus notionales necessarij sint.	678	CAP. III. An Pater et Filius immediate spirent.	761
CAP. IV. An actus notionales sint liberi, vel voluntarii.	679	CAP. IV. An secundum rationem sit processio immediate a Patre et Filio.	764
CAP. V. De potentia ad actus notionales.	682	CAP. V. An Pater et Filius sint unus spirator.	766
CAP. VI. De terminis formalibus originum.	684	CAP. VI. An duæ personæ per se spirent.	768
CAP. VII. De modo loquendi de originibus.	686	CAP. VII. An Pater et Filius sint unum principium.	770
LIBER VII.			
DE PROPRIETATIBUS ET CONSTITUTIONE DIVINARUM PERSONARUM.			
CAP. I. Sint-ne personales proprietates in Deo, quas in abstracto significare possimus.	691	CAP. I. De nominibus Spiritus sanctus et amoris.	774
CAP. II. De numero et distinctione proprietatum.	692	CAP. II. Ex quarum rerum amore procedat Spiritus sanctus.	776
CAP. III. An proprietates constituent divinas Personas.	694	CAP. III. An Pater et Filius diligant se Spiritu sancto.	779
CAP. IV. Utrum proprietas constituens personam distinguat eam.	696	CAP. IV. An Spiritus sanctus sit Donum.	782
CAP. V. Dentur-ne proprietates absolute.	699	CAP. V. Cur Spiritus sanctus non sit Filius.	784
CAP. VI. An proprietas sit origo, vel relatio.	702	CAP. VI. Cur Spiritus sanctus non sit imago.	790
CAP. VII. Utrum relatio ut relatio constituat personam.	705		
CAP. VIII. An persona in Deo dicat de formali relationem.	708	LIBER XII.	
DE PERSONA PATRIS.			
CAP. I. De prima ratione Paternitatis.	711	DE MISSIONE DIVINARUM PERSONARUM.	
		CAP. I. Quid sit Missio.	795
		CAP. II. Quæ Personæ mittantur.	797
		CAP. III. Quæ Personæ mittant alias.	799
		CAP. IV. De Missionem visibili et invisibili.	802
		CAP. V. De Missionem invisibili.	807
		CAP. VI. De Missionibus visibilibus.	813

INDEX LOCORUM

IN QUIBUS QUÆSTIONES ET ARTICULI PRIMÆ PARTIS DIVI THOMÆ IN HOC OPERE EXPLICANTUR.

QUÆSTIO I.	
De sacra doctrina. In proœmio primi tractatus attingitur et remittitur.	Art. 6. lib. 2, cap. 19, 20 et 21.
	Art. 7. lib. 2, cap. 5, et cap. 17, et cap. 29.
	Art. 8. lib. 2, cap. 22, 23, 24, 25, 26, 27 et 28.
	Art. 9. eodem lib. 2, cap. 25, num. 8.
	Art. 10. ibidem.
	Art. 11. eodem lib. 2, cap. 30.
	Art. 12 et 13. Omittuntur.
QUÆSTIO II.	
De Deo an sit.	
Art. 1. in tractatu primo, lib. 1, cap. 1, num. 9.	
Art. 2. in eodem cap. n. 13.	
Art. 3. eodem cap. per totum.	
QUÆSTIO III.	
TRACT. 1. De Simplicitate Dei.	
Art. 1. lib. 1, cap. 4, n. 5, ejusdem tractatus.	
Art. 2. Ibidem.	
Art. 3. eodem cap. 4, n. 4.	
Art. 4. eodem lib. 1, c. 2 et 3, et in 4, n. 3.	
Art. 5. lib. 1, cap. 4, n. 8.	
Art. 6. eodem lib., cap. 8, n. 6, et toto c. 10.	
Art. 7. lib. 1, cap. 4, n. 6.	
Art. 8. eodem lib., cap. 5.	
QUÆSTIO IV.	
TRACT. 1. De Perfectione Dei.	
Explicatur lib. 1, in c. 8, per totum.	
QUÆSTIO V.	
De Bono in communi.	
Hæc remittitur in Metaphysicam.	
QUÆSTIO VI.	
De Bonitate Dei.	
TRACT. 1. dicto lib. 1, cap. 8.	
QUÆSTIO VII.	
TRACT. 1. De infinitate Dei.	
Art. 1. lib. 2, cap. 1.	
Art. 2. eodem cap. n. 7.	
Art. 3 et 4. Philosophis remittuntur.	
QUÆSTIO VIII.	
TRACT. 2. De existentia Dei in rebus.	
Art. 1. lib. 2, cap. 2.	
Art. 2. eodem cap. 2, præcipue n. 8.	
Art. 3. eodem c. n. 4.	
Art. 4. eodem c. n. 8.	
QUÆSTIO IX.	
TRACT. 2. De Immutabilitate Dei.	
Art. 1. lib. 2, cap. 3.	
Art. 2. eodem c. n. 6.	
QUÆSTIO X.	
TRACT. 1. De Æternitate Dei.	
Art. 1. lib. 2, cap. 4, n. 2.	
Art. 2. eodem cap. 4, fere per totum.	
Art. 3. eodem cap. n. 8.	
Art. 4. 5. et 6. Remittuntur in Metaphysicam.	
QUÆSTIO XI.	
TRACT. 1. De unitate Dei.	
Art. 1 et 2. Remittuntur in Metaphysicam.	
Art. 3. lib. 1, cap. 6, per totum.	
Art. 4. eodem cap. 6, n. 2.	
QUÆSTIO XII.	
TRACT. 1. de Visione Dei.	
Art. 1. lib. 2, cap. 7.	
Art. 2. lib. 2, cap. 12 et 13.	
Art. 3. lib. 2, cap. 6.	
Art. 4. lib. 2, cap. 8 et 9.	
Art. 5. eodem lib., cap. 14, 15, 16 et 17.	
QUÆSTIO XIII.	
TRACT. 1. De nominibus Dei.	
Art. 1. lib. 2, cap. 31.	
Art. 2. lib. 1, cap. 9, et lib. 2, cap. 32, n. 4.	
Art. 3. eodem c. 9, n. 3, et lib. 2, cap. 32, n. 2 et 3.	
Art. 4. lib. 1, cap. 10, 11, 12 et 13.	
Art. 5 et 6. Remittuntur in Metaphysicam.	
Art. 7. lib. 1, cap. 9, n. 11 et sequentibus.	
Art. 8. lib. 2, cap. 32, n. 15.	
Art. 9. ibidem.	
Art. 10. ibidem.	
Art. 11. eodem cap. 32, n. 22.	
Art. 12. lib. 1, cap. 14, per totum.	
QUÆSTIO XIV.	
TRACT. 1. De scientia Dei.	
Art. 1, 2, 3, et 4, lib. 3, cap. 1.	
Art. 5 et 6. lib. 3, cap. 2 et 3.	
Art. 7. Omittitur.	
Art. 8. lib. 3, cap. 4.	
Art. 9. 10, 11 et 12. Omittuntur.	
Art. 13. Remittitur in duos libros de scientia Dei.	
Art. 14 et 15. Remittuntur in Metaphysicam.	
Art. 16. lib. 3, cap. 5.	
QUÆSTIO XV.	
TRACT. 1. De Ideis.	
Explicatur lib. 3, cap. 6.	
QUÆSTIO XVI.	
TRACT. 1. De Veritate.	
Art. 1, 2, 3 et 4. Remittuntur in Metaphysicam.	
Art. 5. cum sequentibus, lib. 1, cap. 7.	
QUÆSTIO XVII.	
De falsitate.	
Remittitur in Metaphysicam.	
QUÆSTIO XVIII.	
TRACT. 1. De vita Dei.	
Art. 1 et 2. Philosophis remittuntur.	
Art. 3. lib. 1, cap. 3.	
Art. 4. Omittitur.	
QUÆSTIO XIX.	
TRACT. 1. De voluntate Dei.	
Art. 1. lib. 3, cap. 6.	
Art. 2. eodem cap. num. 2, præsertim 8.	
Art. 3. cap. 6, n. 11 et 12.	
Art. 4. eodem lib., c. 8, n. 9 et 10, quamvis præcipua disputatio circa illum articulum partim in Metaphysicam, partim in libros de Auxiliis rejiciatur.	
Art. 5. In cap. 7, n. 12.	
Art. 6. cap. 8, n. 4 et sequentibus.	
Art. 7. cap. 9, n. 12, et præcipue relinquitur in Metaphysicam.	
Art. 8. Attingitur in cap. 8, n. 10, et in libros de Auxiliis remittitur.	
Art. 9. in cap. 7, n. 5 et 6.	

Art. 10, cap. 6, n. 11.

Art. 11 et 12. in cap. 8.

QUÆSTIO XX.

TRACT. 1. De Amore Dei.

Pro hac quæstione dici potest cap. 7. lib. 3.

QUÆSTIO XXI.

TRACT. 1. De justitia et misericordia Dei.

Art. 1 et 2. Remittuntur in disputationem specialem de divina justitia.

Art. 3 et 4, lib. 3, cap. 7, n. 15 et 16.

QUÆSTIO XXII.

TRACT. 1. De providentia.

Tota quæstio hæc comprehenditur in cap. 10, lib. 3 et lib. 1, de Prædest., cap. 18.

QUÆSTIO XXIII.

TRACT. 2. de Prædestinatione.

Art. 1. lib. 1, cap. 1.

Art. 2. lib. 1, c. 2 et sequentibus usque ad finem libri.

Art. 3. lib. 3, cap. 1, et toto lib.

Art. 4. lib. 1, c. 8, n. 10, 11 et 12.

Art. 5. lib. 2, toto.

Art. 6. lib. 6, cap. 2.

Art. 7. lib. 6, cap. 3.

Art. 8. lib. 2 cap., 24.

QUÆSTIO XXIV.

TRACT. 9. De libro Vitæ.

Comprehenditur lib. 1, cap. 20.

QUÆSTIO XXV.

TRACT. 1. De Divina Potentia.

Art. 1. lib. 3, cap. 9.

Art. 2. lib. 3, cap. 9, a n. 3.

Art. 3. eodem cap., a n. 7.

Art. 4. eodem cap., n. 22.

Art. 5 et 6. eodem cap., a n. 24.

QUÆSTIO XXVI.

TRACT. 1. De Divinis Beatitudine.

Comprehenditur in lib. 1, cap. 8, n. 8, cum dictis in Metaphysicam.

QUÆSTIO XXVII.

TRACT. 3. De Processione divinarum personarum.

Art. 1. lib. 1, cap. 4, 5, 6 et 7.

Art. 2. lib. 9, cap. 1. et lib. 11, cap. 5.

Art. 3. lib. 1, cap. 4, usque ad 8.

Art. 4. lib. 11, cap. 5.

Art. 5. lib. 1, cap. 9.

Ad hanc quæstionem pertinet totus liber 9 de Trinit.

QUÆSTIO XXVIII.

TRACT. 3. De Relationibus divinis.

Art. 1. lib. 5, cap. 1.

Art. 2. lib. 4, cap. 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8.

Art. 3. lib. 3, cap. 1, 2 et 3, et lib. 5, cap. 8.

Art. 4. lib. 5, cap. 2, 4, 5, 6 et 7.

QUÆSTIO XXIX.

TRACT. 3. De Personis.

Art. 1. lib. 1, cap. 1.

Art. 2. eodem cap. 1, n. 6, 7 et 13.

Art. 3. lib. 1, cap. 1, n. 8.

Art. 4. lib. 1, cap. 3. et lib. 7, cap. 8.

QUÆSTIO XXX.

TRACT. 3. De pluralitate personarum.

Art. 1. lib. 1, cap. 9.

Art. 2. lib. 1, cap. 10.

Art. 3. lib. 1, cap. 10. a n. 6.

Art. 4. lib. 1, cap. 3.

QUÆSTIO XXXI.

TRACT. 3. De iis quæ ad unitatem et pluralitatem personarum pertinent.

Art. 1 et 2. lib. 3, cap. ult.

Art. 3 et 4. lib. 2, cap. 4, num. 1 et 2, et aliquibus sequentibus.

QUÆSTIO XXXII.

TRACT. 3. De Divinarum Personarum cognitione.

Art. 1. lib. 1, cap. 11 et 12.

Art. 2. lib. 5, cap. 9.

Art. 3. lib. 5, cap. 10, et lib. 8, cap. 9.

Art. 4. Omittitur.

QUÆSTIO XXXIII.

TRACT. 3. De Persona Patris.

Art. 1 et 2, lib. 8, cap. 1 et 3.

Art. 3. Omittitur.

Art. 4. lib. 8, cap. 9.

QUÆSTIO XXXIV.

TRACT. 3. De Persona Filii.

Art. 1. lib. 9, cap. 3.

Art. 2. lib. 9, cap. 1 et 9.

Art. 3. lib. 9, cap. 4, 5, 6 et 7.

QUÆSTIO XXXV.

TRACT. 3. De Imagine.

Art. 1. lib. 9, cap. 9.

Art. 2. lib. 11, cap. 6.

QUÆSTIO XXXVI.

TRACT. 3. De Persona Spiritus sancti.

Art. 1. lib. 11, cap. 1.

Art. 2. lib. 10, cap. 1 et 2.

Art. 3. lib. 10, cap. 3 et 4.

Art. 4. lib. 10, cap. 5, 6 et 7.

QUÆSTIO XXXVII.

TRACT. 3. De nomine Amoris.

Art. 1. lib. 11, cap. 1, num. 4 et cap. 2.

Art. 2. lib. 11, cap. 3.

QUÆSTIO XXXVIII.

TRACT. 3. De nomine Doni.

Art. 1 et 2. lib. 11, cap. 4.

QUÆSTIO XXXIX.

TRACT. 3. De Personis ad essentiam relatis.

Art. 1. lib. 4, cap. 1, usque ad 8.

Art. 2. lib. 4, cap. 1.

Art. 3. lib. 4, cap. 12.

Art. 4. lib. 3, cap. 3, n. 5, et cap. 11, n. 8 et seqq.

et lib. 4, cap. 12, 13 et 14.

Art. 5. lib. 6, cap. 7.

Art. 6. lib. 4, cap. 6, n. 2 et sequentibus.

Art. 7 et 8. Omittuntur.

QUÆSTIO XL.

TRACT. 3. De Personis in comparatione ad Relationes.

Art. 1. lib. 5, cap. 3.

Art. 2. lib. 7, cap. 3, 5, 6 et 7.

Art. 3. lib. 7, cap. 4.

Art. 4. eodem lib., cap. 6 et 7.

QUÆSTIO XLI.

TRACT. 3. De Personis in comparatione ad actus notionales.

Art. 1. lib. 6, cap. 7.

Art. 2. lib. 7, cap. 3.

Art. 3. lib. 6, cap. 6.

Art. 4. et 5. lib. 6, cap. 5.

Art. 6. lib. 4, cap. 4 et 10.

QUÆSTIO XLII.

TRACT. 3. De Æqualitate divinarum personarum.

Art. 1. et 2. lib. 4, cap. 15.

Art. 3. 4 et 6. lib. 4, cap. 9 et 10.

Art. 5. lib. 4, cap. 16.

QUÆSTIO XLIII.

De Missione Divinarum personarum.

Hæc quæstio tractatur per totum librum 12.

TRACTATUS DE DIVINA SUBSTANTIA

EJUSQUE ATTRIBUTIS.

PROOEMIUM.

Universa fere, quæ Deo, ut unus est, attribuuntur, duplici theologia cognosci possunt, naturali, et infusa, seu supernaturali. Naturali quidem, quatenus, *cæli enarrant gloriam Dei*, quod de elementis, animalibus, et præsertim de ipsius hominis natura dici potuisset. Propter quod generalius Paulus dixit, *invisibilia Dei per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus, ac divinitas*: Et consonat sapiens cum ait, *a magnitudine speciei, et creaturæ cognoscibiliter posse creatorem horum videri*. Divina autem, et altiori theologia hæc de Deo cognoscuntur, quando ex divina revelatione, et per illam percipiuntur; quoniam si Paulus dixit: *accedentem ad Deum oportet credere, quia est, et inquirentibus se remunerator sit* (quæ sunt) ut ita dicam (prima elementa cognitionis Dei) multo magis cætera omnia, quæ per naturalem discursum de Deo inquiri possunt, altiori, ac certiori modo ex revelatione cognoscetur. Nec vero duplex hic modus cognoscendi Deum supervacaneus est, aut otiosus, nam prior ad perfectionem naturæ consentaneam pertinet; et superiori theologiæ inservire potest; erit nihilominus ille valde imperfectus, nisi posteriori juvetur; tum ut homo ab erroribus præservetur, tum etiam ut firmiter, et immobilibus divinis veritatibus adhæreat. Præterquam quod multa per supernaturalem theologiam, revelantur, quæ per theologiam naturalem attingi non possunt.

Hinc factum est, ut theologi scholastici disputantes de Deo utramque theologiam promiscue tradiderint, quoniam licet per se, et ex instituto supernaturalem theologiam doceant, nam ex revelatis principiis procedunt, nihilominus naturali Theologia utuntur ut ministra, ad supernaturales veritates confirmandas, et ut ex utriusque theologiæ consonantia animus fidelis in illis veritatibus facilius conquiescat. Quoniam vero in opere, in quo Metaphysicam sapientiam tradidimus, necessarium nobis fuit ad illius doctrinæ complementum naturalem theologiam distincte ac separatim pro viribus elaborare: idcirco multo brevius hic possumus ea omnia, quæ de divinæ naturæ excellentia per naturalem rationem aliquo modo cognoscuntur, percurrere. Unde cum multi a nobis efflagitarent, ut saltem ea, quæ in scholis de Deo secundum se tradidimus, in lucem proferremus, quod facili negotio, et brevi opere, ob causam dictam, fieri posse videbatur, eis, annuendum putavimus. Præsertim quia, cum in aliis libris de cæteris fidei mysteriis tractaverimus, ea, quæ ad ipsam divinitatem pertinent, et inter alia præcipua sunt, ac cæterorum fundamenta amplius differre non oportebat.

Dicemus igitur in hoc opere de Deo, ut unus est, et ut trinus, et ita duas habebit partes principales, prior de Dei Unitate dici potest, altera de Trinitate. Inter ea vero, quæ ad priorem ordinem pertinent, fere omnia, quæ Deo, ut unus est, conveniunt, aliquo modo naturali ratione, attinguntur, præter divinam prædestinationem, et ideo de illa multo fusius a nobis scribendum est, quam de aliis. Subdividemus ergo illam priorem partem in duas, eritque posterior de prædestinatione, prior de Deo, ejusque reliquis attributis. Inter quæ unum est, quod naturalis theologia in totum fere re-

inquit, nimirum, quomodo Deus sit visibilis, vel invisibilis a creatura, quod mysterium altissimum est, estque (ut ego judico), totius ordinis gratiæ, ac proinde ipsius etiam prædestinationis fundamentum, et ideo in primo tractatu hujus operis per cætera attributa brevissime discurremus supponendo ea, quæ vel in Metaphysica, vel in aliis nostris opusculis de illis tractavimus, illaque addendo, quæ ad supernaturalem Theologiam spectant: de visione vero creata Dei latius dicemus.

De illis autem quæstionibus, quæ vel in prologo sententiarum, vel in principio primæ partis tradi solent, id est, de theologia, ejusque objecto, et proprietatibus, in hoc opere nihil dicemus, tum quia brevitati studemus tum præcipue, quia, si omnes quæstiones illæ spectentur, quatenus ex generalibus principiis Metaphysicæ pendent, ut sunt, de unitate scientiæ, vel formalitate objecti ejus, de speculatione, et praxi, et similibus, in Metaphysica hæc omnia sunt a nobis tradita, et fere in initio cujuscumque scientiæ, etiam ipsius Dialecticæ, præmitti solent. Si autem considerentur nostræ Theologiæ proprietates, ut aliquo modo supernaturales sunt, habent dependentiam a lumine fidei, et sine illius doctrina intelligi non possunt, et cum illa facillime expediuntur, ideoque (si vita comite, et Deo bene juvante, post doctrinam de gratia, de theologicis virtutibus doctrinam tradere, concessum aliquando fuerit) simul cum fide, de theologia ipsa, imo de omni virtute supernaturali intellectus, per quam Deus in hac vita cognosci solet, disseremus. Nunc ea, quæ clara sunt, nobisque sufficient, supponimus, scilicet theologiæ objectum, vel primum, vel suo modo adæquatam, Deum esse, prout unus, et trinus est, et prout est primum principium, et finis ultimus creaturarum omnium. Quod objectum a fide recipit hæc scientia, ideoque ex principiis fide divina revelatis, et creditis, ad suas veritates demonstrandas procedit, et inde suam unitatem, et certitudinem, aliasque perfectiones participat. In hoc vero opere, ea pars hujus doctrinæ tantum a nobis traditur, quæ circa Deum ipsum versatur.

INDEX CAPITUM LIBRI PRIMI.

DE ESSENTIA DEI.

CAP. I. <i>An Deus sit ens necessarium.</i>	CAP. IX. <i>An Deo convenient alia attributa.</i>
CAP. II. <i>Sit-ne esse Dei de essentia ejus.</i>	CAP. X. <i>Distinguanturne attributa ab essentia.</i>
CAP. III. <i>Quale esse sit de essentia Dei.</i>	CAP. XI. <i>Sint ne attributa de essentia Dei.</i>
CAP. IV. <i>De simplicitate Dei in se.</i>	CAP. XII. <i>An Divinitas sit de essentia Dei.</i>
CAP. V. <i>Deum non venire in compositionem.</i>	CAP. XIII. <i>An attributa includant se in vicem essentialiter.</i>
CAP. VI. <i>De Divina unitate.</i>	CAP. XIV. <i>Quomodo de Deo attributa enuntientur.</i>
CAP. VII. <i>De veritate divini esse.</i>	
CAP. VIII. <i>De bonitate divini esse.</i>	

LIBER PRIMUS.

DE EXISTENTIA DEI

DE ESSENTIA EJUSQUE ATTRIBUTIS IN COMMUNI.

Ad nostrum institutum accedentes, præsentem tractatum tribus libris comprehendemus. In primo de Dei existentia et essentia dicemus, ac subinde generalem de attributis divinis doctrinam trademus. In secundo de negativis attributis dicemus, inter quæ unum est, esse incomprehensibilem et invisibilem, cujus occasione de visione beatifica dicemus. In libro autem tertio, affirmativa seu positiva attributa explicabimus. In hoc autem primo libro prius de existentia Dei tractabimus, quoniam hoc est perfectionum omnium fundamentum; postea quid sit Deus, nostro rudi modo concipiendi et loquendi, declarare conabimur.

CAPUT I.

AN EXISTENTIA NECESSITATE ABSOLUTA DEO CONVENIAT, ID EST, AN DEUS NECESSARIO SIT.

1. Quoniam in hoc opere (ut dixi), in his veritatibus, quas de Deo, ut uno, fides docet, supponimus ea, quæ per naturalem Theologiam assequi possumus, in proprio loco esse tractata, duo solum in præsentis tractatu circa easdem veritates addere possumus, nimirum vel majorem certitudinem ex propriis principiis theologicis, vel majorem declarationem. Præsertim explicando, an veritas illa, de qua agitur, sit omnino eadem in se, prout a naturali et supernaturali Theologia traditur, vel ei aliquid addatur ex Theologia supernaturali.

2. In proposita ergo quæstione, duo vel tria utraque Theologia docet. Unum est, Deum esse: aliud est, necessario esse, seu quod idem est, Deum esse ens simpliciter et omni modo necessarium. Et in his continetur tertium, scilicet, esse ens a se, id est, non recipiens ab alio suum esse actualis existentiae, sed ex se illud habere. Hæc omnia demonstrata sunt a nobis in secundo tomo Metaphys. par-

tim disputatione 28, sect. 1, plenius vero tota disputatione. 29. Has ergo veritates omnes docet etiam fides, ut mox dicemus, neque illis aliquid peculiare addit, præter ea quæ de perfectionibus divinis esse postea dicemus. Dico autem sacram doctrinam non addere aliquid dictis veritatibus, quantum ad rem directe cognitam de divino esse seu existentia: nam per modum cujusdam reflexionis supra cognitionem nostram seu circa veritates illas, ut cognoscibiles a nobis, videri potest aliquid addere, quamvis re vera solum in omnibus addat majorem certitudinem, ut ex sequentibus assertionibus constabit.

3. *Prima conclusio.* — Dico ergo primo: fide catholica tenendum est Deum esse: ita docuit SPIRITUS sanctus per David, Ps. 52, contra insipientem, *qui in corde suo dixit: Non est Deus.* Notat autem Augustinus dixisse in corde, quia vix est qui tam insignem blasphemiam coram aliis audeat ore proferre. Adeo autem crevit hæreticorum impudentia, ut dum nihil solidum aut stabile in suis erroribus inveniant, tandem in atheismum prolabantur, et Deum esse negent, ut Lindanus in sua Pano- plia latius refert. Hi tamen non audiunt Paulum dicentem: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est,* Heb. 11. Sed fortasse dicent Paulum loqui de illis, qui ad Deum accedunt, se autem non accedere ad Deum, quia cum Deum esse non credant, ad Deum accedere non possunt. Hi ergo omnibus paganis et gentilibus pejores sunt, nam omnem modum Religionis tollunt, et omnia fidei fundamenta ever- tunt, neque scripturas admittere possunt tan- quam sermonem Dei, qui si non credunt Deum esse, multo minus credent ipsum loqui. Contra hoc ergo supervacaneum est ex Scrip- turis vel ex aliis locis theologicis argumen- tari; sed vel rationibus convincendi sunt, vel si sunt baptizati et pertinaces, igne suadendi.